

QUÈ CAL SABER?

LES MODES I ELS TERMES

En el vocabulari, com en altres manifestacions externes de la vida humana, també hi ha modes. Paraules molt freqüents durant una època més o menys llarga gairebé es deixen d'emprar amb el temps. D'altres, oblidades durant anys en els diccionaris, poden agafar embranzida i desplaçar-ne els sinònims. N'hi ha que «s'expandeixen» (així doncs, *optimar* es converteix en *optimitzar*, i *legitimar* es converteix en la forma no normativa **legitimitzar*); d'altres «s'escurcen» (per exemple, *zoològic* esdevé *zoo*), i n'hi ha també d'«usurpadores», que, sense cap dret, s'apropien de significats que abans no tenien. Com en la vida humana, el costum pot acabar legitimant la usurpació.

Una paraula que quan es va redactar l'original d'aquest full ocupava un lloc destacat en molts àmbits era *paràmetre*. I l'ocupava a còpia d'«usurpacions», no sols **en l'àmbit científic** (i no **a nivell científic*,¹ com se sol dir incorrectament) ni **de manera esporàdica** (o **de manera puntual**, si es vol ésser més modern), sinó també en qualsevol altre àmbit i **de manera habitual**. Tradicionalment, el terme *paràmetre* designava una «constant arbitrària cadascun dels valors particulars de la qual caracteritza un membre particular d'un sistema d'expressions, funcions, corbes, superfícies, etc.» (DIEC),² i també era una «variable tal, que altres variables poden ésser expressades per funcions d'ella» (DCVB).³ Ara ens basem en **paràmetres** per jutjar una situació (en comptes de basar-nos en **criteris** o en **punts de vista**) o per definir-la (en comptes de fer-ho en les seves característiques), i si volem definir una situació amb més exactitud, ens cal disposar de **paràmetres** acurats (en comptes de **magnituds** —si es tracta de valors mesurables— o de **dades**).

En el món científic, cal evitar l'error d'emprar el terme **paràmetre* com a sinònim de *magnitud* o de *component*. Pel que fa a *variable*, cal tenir en compte que, si bé tots els **paràmetres** són **variables**, no totes les **variables** són **paràmetres**.

1. Vegeu el núm. 101 de QUÈ CAL SABER?

2. INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS, *Diccionari de la llengua catalana* (en línia), 2a ed., Barcelona, IEC, 2007 (actual. 2020).

3. Antoni M. ALCOVER i Francesc de Borja MOLL, *Diccionari català-valencià-balear* (en línia), Barcelona, Institut d'Estudis Catalans, 2002 (publicat en paper el 1962).